

Verslag van de bijeenkomst van de RSJ met de beklagcommissies bij de justitiële jeugdinrichtingen van 20 januari 2014, gehouden in vergaderlocatie Eenhoorn te Amersfoort.

Aanwezig: zie de als bijlage bij het verslag gevoegde deelnemerslijst
Afwezig : vertegenwoordiging van de beklagcommissie bij De Hartelborgt

Na het welkomstwoord van en de inleiding door de voorzitter, de heer Koens, heeft een korte voorstelronde plaatsgevonden en zijn alle onderwerpen op de agenda aan de hand van de meegezonden notities besproken. Aan de agenda is het verslag van de vorige bijeenkomst van 9 september 2010 toegevoegd.

Naar aanleiding van het verslag van 9 september 2010 zijn geen opmerkingen gemaakt. Gevraagd naar de frequentie van de bijeenkomsten is vanuit de RSJ het volgende meegedeeld. De bijeenkomsten werden altijd alleen voor rechtspraak gehouden en in 2010 is voor het eerst een gecombineerde bijeenkomst voor rechtspraak en advies gehouden. Het bestuur van de RSJ heeft in 2011 besloten om in het vervolg voor elk rechtsterrein om de twee jaar een rechtspraakbijeenkomst te houden, te beginnen in 2012 met bijeenkomsten voor het gevangeniswezen, in 2013 voor jeugd en tbs, in 2014 weer voor gevangeniswezen etc. Dit besluit is ingegeven door de omstandigheid dat de rechtspraak minder goed aan bod kwam en voor advies al andere trajecten in gang zijn gezet, zoals het houden van werkbezoeken en het opstellen van toezichtcriteria voor jeugd en onlangs ook voor het gevangeniswezen. Door omstandigheden zijn de voor 2013 geplande bijeenkomsten doorgeschoven naar januari 2014; de eerstvolgende bijeenkomsten voor jeugd en tbs zullen in 2015 plaatsvinden.

In dit verslag wordt per agendapunt niet de inhoud van de notities herhaald, maar wordt alleen zakelijk samengevat wat naar aanleiding daarvan tijdens de bijeenkomst aan de orde is gekomen.

1. Inventarisatie van vaak voorkomende, vermijdbare klachten

De beklagcommissies geven aan dat er zich zeker klachten voordoen met betrekking tot het niet juist toepassen van het onderscheid ordemaatregel/disciplinaire straf, het niet zorgvuldig afwegen van de (verlenging van) maatregelen, het niet juist toepassen van de hoor- en mededelingsplicht en vermissing van goederen na overplaatsing in verband met het ontbreken van registratie of sluiting van een inrichting. Het verweer van de inrichting wordt vaak laat door de beklagcommissies ontvangen en is ook wel eens slecht gemotiveerd. Er zijn beklagcommissies die daarover in gesprek gaan met de directie. Soms wordt een beklagcommissie daardoor als lastig ervaren. De RSJ zou hiervoor de aandacht kunnen vragen in voorlichtingsbijeenkomsten, maar de meerderheid van de beklagcommissies ziet er, met alle respect voor de RSJ, meer in daar zelf mee aan de slag te (blijven) gaan, ook naar de groepsleiding toe. Het verdient in dit verband aanbeveling goede formulieren op te stellen waarin de formele vereisten zijn opgenomen en zelf voorlichting en/of een opleiding te geven. Wat betreft het ontvangen van het verweer en de stukken van de inrichting kan ook gedacht worden aan het aanwijzen van een procesbewaker, die tijdig daarop rappelleert. Als het gaat om het opleggen van een maatregel of straf is het goed werkbaar als niet alleen de (plaatsvervangend) directeur, maar ook de bij het incident betrokken personeelslid op de beklagzitting aanwezig is.

Het wordt voldoende geacht als de RSJ in zijn werkbezoeken aan inrichtingen structureel aandacht aan dit punt besteedt in de gesprekken met de inrichting en de commissie van toezicht.

2. In vrijheid ingediende klacht

De uitspraak van de beroepscommissie met het zaaknummer 13/2648/JA betreffende de niet-ontvankelijkheid van een jeugdige ingeval hij beklag indient op een moment dat hij was overgeplaatst naar een instelling voor gesloten jeugdzorg, wordt door de beklagcommissies betreurd. De zaak is in de rechtspraakkamer van de RSJ waarin alle voorzitters van de beroepscommissie gevangeniswezen, jeugd en tbs zitting hebben, besproken en daarin is beslist tot handhaving van de in eerdere jurisprudentie op alle rechtsterreinen gekozen lijn tot niet-ontvankelijkheid op de grond dat de klager ten tijde van het indienen van het beklag niet meer valt onder de in de wet gegeven definitie van, in dit geval, een jeugdige waarop de Bijj van toepassing is.

Het is bevredigender de jeugdige wel in het beklag te ontvangen als dit ziet op een beslissing van de directeur op het moment dat de jeugdige nog wel in de justitiële jeugdinrichting verbleef en binnen de beklagtermijn zijn beklag heeft ingediend.

De RSJ wordt gevraagd dit als aandachtspunt mee te nemen via een ongevraagd advies tot wetwijziging of op een andere wijze. Zolang deze jurisprudentie geldt, zou voor de jeugdigen in de huisregels opgenomen kunnen worden dat beklag alleen kan worden ingediend zolang een jeugdige in een justitiële jeugdinrichting verblijft en dus niet meer na in vrijheidstelling of overplaatsing naar een instelling voor gesloten jeugdzorg.

3. Voor beklag vatbare verlofbeslissingen

De niet-ontvankelijkheid van een jeugdige in een klacht over de weigering van de directeur om een verlofmachtiging aan te vragen vinden de beklagcommissies eveneens onbevredigend. Het moet toch getoetst kunnen worden waarom de directeur dat weigert, anders is willekeur mogelijk en kan daar niets tegen worden gedaan. Het komt ook voor dat een directeur geen machtiging aanvraagt omdat hij denkt dat de aanvraag toch geweigerd zal worden. Om die reden heeft het de voorkeur dit soort zaken altijd wel op een beklagzitting te behandelen.

Vanuit de RSJ wordt aangegeven dat niet-ontvankelijkheid volgt uit de invoering van het beperkte beklagrecht, op grond waarvan voor wat betreft verlofbeslissingen alleen kan worden geklaagd over de beperking of intrekking van bestaand verlof. Het gaat dus echt om een bewuste keuze van de wetgever.

Misschien zou de beklagcommissie in een concrete situatie toch tot ontvankelijkheid kunnen komen als iets goed gemotiveerd op een creatieve wijze als 'beperking van verlof' aangemerkt zou kunnen worden, zoals wanneer voor alle jeugdigen op een afdeling wel verlof is aangevraagd en voor één jongere niet. In beroep kan de beroepscommissie daarover dan een oordeel geven.

Vanuit een beklagcommissie wordt de suggestie gedaan om te inventariseren hoe vaak dit speelt, bij de directeuren het beleid inzake het aanvragen van verlofmachtigingen op te vragen en in de jaarverslagen daaraan aandacht te besteden.

4. Verlofpas

Brieven van DJI over het te voeren beleid aangaande verlofpassen zijn bij de beklagcommissies niet bekend. Er zijn ook geen beklagzaken van jeugdigen over de verlofpas meer ingediend.

5. Dwangbehandeling in justitiële inrichtingen

Er zijn (nog) geen klachten van jeugdigen hierover ingediend. Gelet op de ingrijpendheid van een dwangbehandeling zijn de jeugdinrichtingen terughoudend met het toepassen daarvan. Het is jammer dat er geen vertegenwoordiging van de beklagcommissie bij De Hartelborgt aanwezig

is, omdat in De Hartelborgt dwangbehandeling gegeven mag worden en de beklagcommissie mogelijk daar wel ervaring mee heeft.

6. Ouders

Klachten van ouders komen wel voor. Genoemd wordt bijvoorbeeld de klacht van een moeder over de slechte behandeling die haar zoon heeft ondervonden. De commissie van toezicht heeft voorgesteld een gesprek met haar te houden, maar de moeder heeft daarop niet meer gereageerd. Een andere beklagcommissie heeft een klacht van een vader over de behandeling van de jeugdige behandeld en gegrond verklaard. Door ouders ingediende klachten komen weinig voor, maar worden na indiening wel behandeld. Daarbij doen zich geen problemen (meer) voor. Dit speelt ook in de gesloten jeugdzorg.

7. Bepaling van de hoogte van de tegemoetkoming

In zich daarvoor lenende zaken kennen de beklagcommissies uit pedagogisch oogpunt liever een tegemoetkoming in natura dan een financiële tegemoetkoming toe. Klagers kan worden gevraagd wat zij als tegemoetkoming zouden willen ontvangen en zo zijn tegemoetkomingen toegekend als Fried Chicken van de Mac Donalds, een tafeltennistafel op de afdeling (in plaats van een aantal porties Fried Chicken) en een kookboek van Jamie Oliver. Bij bijvoorbeeld schade- en vermissingzaken wordt wel een financiële tegemoetkoming toegekend. Een inrichting heeft in de huisregels opgenomen dat waardevolle spullen thuis gelaten moeten worden en dat er bij vermissing slechts maximaal een bepaald bedrag wordt toegekend, opdat de jeugdigen zich bewust zijn van de risico's van het bezit van waardevolle spullen in de inrichting.

Één beklagcommissie neemt standaard in de uitspraak op dat de klager met de groepsleiding overlegt over de toe te kennen tegemoetkoming, omdat de jeugdigen dat overleg willen. De beklagcommissie heeft daar dan verder geen bemoeienis meer mee.

Een andere beklagcommissie heeft in het beklagformulier de vraag opgenomen wat de jeugdige met het beklag wil bereiken. Het gaat immers vaak om herstel van de machtsbalans, wat makkelijk is op te lossen.

Voor de RSJ die meer op afstand van de inrichtingen staat, is het lastiger om zoveel mogelijk een tegemoetkoming in natura toe te kennen. De beroepscommissie is echter geen voorstander van het alleen maar toekennen van een geldelijke tegemoetkoming.

Vanuit een beklagcommissie wordt aangegeven dat de door de beroepscommissie per vormverzuim toegekende tegemoetkoming van € 10,= aanvankelijk als hoog werd aangemerkt, maar dat dit inmiddels anders ligt nu het effect daarvan op het personeel zichtbaar is.

8. Begrijpelijkheid van uitspraken van de beroepscommissie

De beklagcommissies hebben nooit gehoord dat hun uitspraken of die van de beroepscommissie niet begrijpelijk zijn voor jeugdigen, maar dat betekent niet dat er van uit kan worden gegaan dat altijd alles wordt begrepen. De meerderheid van de jeugdigen zal er niet veel van begrijpen. Ter zitting van de beklagcommissie is het zichtbaar als een jeugdige iets lastig vindt, zodat daar direct op kan worden ingegaan. Voor wat betreft de uitspraak zou gedacht kunnen worden aan een uitleg van een lastig begrip in de uitspraak zelf. Vanuit een beklagcommissie wordt de vraag opgeworpen of veel moeite moet worden gestoken in het begrijpelijker maken van de uitspraak, omdat het jeugdigen veelal slechts gaat om het antwoord op de vraag of de klacht/het beroep gegrond of ongegrond wordt verklaard en niet om de motivering daarvan. Er zijn beklagcommissies die altijd alleen schriftelijk uitspraak doen. Er zijn ook beklagcommissies die, als een zaak zich daarvoor leent, na schorsing van de zitting veelal direct mondeling uitspraak uitdoen. Daarbij wordt aan klager (en de directeur) de reden voor (on)gegrondverklaring uitgelegd. De ervaring is dat jeugdigen de uitleg snappen en het fijn vinden direct de uitslag te horen. Het komt zelfs voor dat een jeugdige, na de melding dat een schriftelijke uitspraak volgt als beroep wordt ingesteld, aangeeft dat dit niet nodig is omdat dit

alleen maar extra werk oplevert.

Vanuit een beklagcommissie wordt gemeld dat met een standaardbrief een flyer wordt meegestuurd. Daarin wordt de jeugdige de mogelijkheid van rechtsbijstand gemeld, maar wordt ook uitleg gegeven aan lastige begrippen zoals 'niet-ontvankelijk'. Het is daarbij wel zaak niet te veel informatie met een dergelijke flyer te geven, omdat dit anders zijn doel voorbij schiet. Vanuit de RSJ wordt aangegeven dat een interne commissie vanuit de sectie jeugd de uitdaging oppakt en zal bezien of en hoe uitspraken van de beroepscommissie begrijpelijker gemaakt kunnen worden. Dit punt zal op een volgende bijeenkomst zeker weer aan de orde komen.

9. Rondvraag

De RSJ vraagt of de beklagcommissies ervaring hebben met intrekking van alle verloven in een inrichting door de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (categorale intrekking van verlofmachtigingen, waardoor de directeur van een inrichting alle verloven moet intrekken). Geen van de beklagcommissies heeft daar ervaring mee. Wel is sprake van klachten over het niet doorgaan van verlof vanwege het personeelstekort door de verzwaring van de eis over het aantal verlofbegeleiders. De directie heeft daarover mondeling informatie verstrekt. Volgens een andere beklagcommissie is daar een landelijke brief over verzonden.

Vanuit een andere beklagcommissie wordt gemeld dat alle justitiële jeugdinrichtingen een brief over een nieuwe risicotaxatie voor alle verloven hebben ontvangen. Weer een andere beklagcommissie meldt dat die brief is verzonden naar aanleiding van een ontsnapping uit Rentray.

Na sluiting van de vergadering, waarbij de voorzitter alle aanwezigen heeft bedankt voor hun bijdrage, zijn 16 evaluatieformulieren ingevuld en ingeleverd. Daaruit komt als algemeen beeld naar voren dat de bijeenkomst als goed tot uitstekend wordt gewaardeerd:

- organisatie bijeenkomst: 5x als goed en 11x als uitstekend gewaardeerd;
- locatie bijeenkomst: 1x als matig, 7x als goed en 8x als uitstekend gewaardeerd;
- inhoud stukken en bijeenkomst: 6x als goed en 10 x als uitstekend gewaardeerd;
- nut bijeenkomst: 5x als goed en 11 x als uitstekend gewaardeerd.

De volgende bijeenkomst zal, zoals al aangegeven, in 2015 worden gehouden.

Deelnemerslijst bijeenkomst RSJ/beklagcommissies justitiële
jeugdinstellingen d.d. 20 januari 2014
Plaats: Eenhoorn Amersfoort, aanvang 14.00 uur

RSJ

- voorzitters beroepscommissie:

mr. J. Calkoen-Nauta

mr. M.J.C. Koens

- secretariaat:

mw. mr. E.W. Bevaart (coördinerend secretaris rechtspraak)

mw. mr. S.A.H. de Bruin (secretaris rechtspraak)

Beklagcommissie Amsterbaken

1. dhr. R. Korving

2. mw. C.C. Peterse

Beklagcommissie Den Hey-Acker

1. Mw. mr. C.J.M. Burg

2. Dhr. mr. P.J.M. Rouwen

3. Mw. mr. H.F. Klaver (secretaris)

Beklagcommissie De Heuvelrug, locatie Eikenstein

1. mw. N.Z. Nassab

2. mw. M. Kok (secretaris)

Beklagcommissie bij De Hunnerberg

1. dhr. J.A.W.M. van Gent

2. mw. M.J. van Maanen-Peters

3. mw. M. Gort (secretaris)

Beklagcommissie Juvaïd

mw. T.C. Heller (secretaris)

Beklagcommissie Het Keerpunt

1. dhr. mr. T van Mil

2. mr. M Oirbons

3. mw. mr. M.J.W.D. Janssen (secretaris)

Beklagcommissie LSG-Rentray Lelystad

1. mw. mr. S.G.B.M. Schönhage

2. mw. G. Mulder (secretaris)

Beklagcommissie Teylingereind

dhr. mr. L. van Dijk